

Workshop u příležitosti 150. výročí narození Rainera Marii Rilka

16.12.2025 - | Fakulta humanitních studií UK

Zveme vás na workshop u příležitosti 150. výročí narození Rainera Marii Rilka, který se uskuteční 19. prosince 2025 od 13 hodin na FHS UK v posluchárně 0.03.

13:00 – zahájení (Aleš Novák)

Prof. Jakub Sirovátka (Teologická fakulta Jihočeské univerzity České Budějovice)

Kritika křesťanství a sverepé hledání Nekonečna: Rilke a Nietzsche

Rainer Maria Rilke a Friedrich Nietzsche vykazují jisté společné rysy ve vztahu k náboženství: oba jsou silnými kritiky křesťanství a zároveň oba sverepě hledají Nekonečno, nový Smysl. U obou autorů lze nalézt augustinovský motiv hledání, které je ceněno výše než (přílišně jisté) nalézání. Příspěvek interpretuje výše zmíněné motivy optikou Ricoeurova konfliktu interpretací. Kritika náboženství má náboženský význam, protože chrání náboženství před pokušením idolatrie a objektivizace Posvátného.

13:45

Josef Matoušek, Ph.D. (Univerzita Karlova)

R. M. Rilke prismatem filosofie G. Marcela – spiritualita jako alternativa vůči diskursivitě

Pojem zászvětí, zaměření na „orfismus“ či tematizace „nekřesťanské“ spirituality, tak typické pro Rilka, jsou ve francouzské filosofii poloviny dvacátého století, dominované „existenciální“ módou, spíše okrajová témata. O to zajímavější je okolnost, že autor termínu „existencialismus“ Gabriel Marcel ve své tvorbě nachází pro Rilka zvláštní místo, místo velmi prominentní, a to bez ohledu na svou blízkost k fenomenologickému, metodicky velmi sevřenému, způsobu uvažování či své konverzi ke křesťanství. Účelem příspěvku je tuto souvislost objasnit a nastítnit, jakým způsobem a proč rezonovala zrovna tvorba R. M. Rilka ve filosofických úvahách G. Marcela a v jakém ohledu mu nabízela východiska, nástroje a jeho vlastními slovy „svědectví“, která Marcel nenacházel v jiných oblastech svého působení.

14:30

Ondřej Dovalil (FHS UK)

Guardiniho pohled na Rilka

Příspěvek hodlá představit Guardiniho kritický pohled na básnické dílo Rainera Marii Rilka. V první části se budu zabývat Guardiniho interpretací Rilkových *Elegií z Duina* a *Sonetů Orfeovi* jakožto pokusů o novodobý mytický výklad světa a místa člověka v něm. V druhé části následně představím některé Guardiniho kritické poznámky k Rilkovi z pozice existenciálně-křesťanské filosofie (zejména opomenutí člověka jakožto osobnosti).

15:00

Petra Hilmarová & Soňa Mihaličková (FHS UK)

Člověk tichý, milující, smrtelný. Událost mlčení jako plnost existenciální komunikace

Na vybraných motivech z díla Rainera Marii Rilka se za pomoci existenciální filosofie Karla Jasperse pokusíme předvést možný, původnější způsob nazírání na antropologické založení člověka. Symptom doby, jemuž čelíme, se nám u Rilka jeví jako spočívající v zapomnění na podstatu lidství. Skrze vykročení do Rilkovy krajiny noci, která se na první pohled může zdát pustá a bez-obrysová, nám je teprve dovoleno pocítit naléhání ticha, v němž se začíná dít *skutečná* komunikace. Takovéto vztahování se k druhému pocítujeme pak nejsilněji v absolutním odloučení od něj, kde se nám dává do vyhocení naše bytostné rozpolcení – být živ a umírat. Právě tento lidství zakládající rozštěp vede člověka cestou touhy po jednotě, cestou *Eróta*.

V našem příspěvku si proto klademe otázku, zda nás Rilkova tvorba *nenavádí k tomu myslet člověka z místa lásky?*

15:45

Alexandra Brocková (FHS UK)

Rilkovy básnické breviáře

Příspěvek je pokusem o zachycení několika souvisejících motivů z přelomových básnických sbírek R. M. Rilka *Kniha obrazů* (1902) a *Kniha hodinek* (1905). Budeme sledovat napětí mezi celkovým a částečným pohledem, úctu k věci, napínání smyslu mezi tichem a šumem. Uvidíme neustálé proměny podoby Boha a opakující se obrazy člověka-stromu, potažmo člověka-lesa, jímž vane vítr a musí se naučit ustát, prožene-li se jím bouře. Slavné Rilkovo vztahování se ke smrti potkáme v jeho dřívější podobě, v níž je zřetelná palčivá snaha o nalezení způsobu smíření se se smrtí.

16:20

Aleš Novák (FHS UK)

Animal personalis: Zvíře, člověk, svět v Rilkově 8. *Elegii z Duina*

Rilkovu 8. *Elegii z Duina* (tzv. zvířecí) lze chápat a vykládat též jako básníkův příspěvek k filosoficko-antropologické snaze o stanovení „antropologické difference“ mezi člověkem a zvířetem, která zjednává člověku jeho „zvláštní postavení“ v přírodě i světě. Rilke se znal s Maxem Schelerem, a třebaže není doloženo, že by četl Schelerovo *opus magnum Formalismus v etice* z roku 1913, ve zmíněné 8. *Elegii* přivádí ke slovu inverzi, nebo dokonce převrat Schelerova personalistického pojetí „antropologické difference“ ze zmíněného spisu.

Konec v 17:00.

Změna programu vyhrazena.

Program ke stažení

Plakát ke stažení

<https://fhs.cuni.cz/FHS-1001.html?event=31137&lang=cz>